

Subjekt – být subjektem

Subjekt není ryzí niternost (nepředmětnost), ale není a nemůže se stát ani pouhým objektem, a nemůže být za takový ani pokládán (považován), protože má „svou“ (tj. vlastní) předmětnou stránku. Subjekt tedy můžeme chápat jako jakousi nerozlučnou, neoddělitelnou spjatost vnitřní (nepředmětné) a vnější (předmětné) stránky události, které je dosahováno a která je udržována aktivně (tj. aktivitou resp. jednotlivými akcemi). Ani nepředmětná, ani předmětná stránka (tj. ani nepředmětnost, ani předmětnost) události nemohou obstát samy o sobě: ve „světě“ nepředmětnosti by taková událost ztrácela kontury, ve „světě“ předmětnosti by se stala ničím, totiž neudálostí – byla by to je myšlenková konstrukce (jako jí jsou čísla nebo geometrické atd. útvary). Tak např. nemůžeme říci, že živá bytost (nebo rovnou člověk) má svůj subjekt „v sobě“, ve svém „nitru“, nýbrž musíme to chápat tak, že je sama (a celá) subjektem, protože si svůj subjekt ustavuje, tvoří, přetváří a udržuje, upevňuje (nebo se jí rozpadá, přesněji: ona sama se jako subjekt rozpadá). Je tomu tak proto, že „subjekt“ není částí (ani součástí) živé bytosti, neboť bez subjektu přestává být živá bytost živou bytostí, ba bytostí vůbec. I když můžeme v jiných souvislostech mluvit třeba o částech těla, musíme si vždy uvědomovat, že jde o myšlenkovou konstrukci – ty části nemůžeme oddělit, aniž by utrpěla bytost jako taková, ale je pak „jen“ ochuzená, pochroumaná, nedovyvinutá atd., nicméně může být (v některých případech) nadále subjektem. Pokud ovšem k takové deformaci těla nedojde, zůstává příslušná „část“ součástí nejen těla, ale bytosti jako takové, tj. jako subjektu. Subjekt není něčím, co je k tělu přidáno a co by mělo s tělem nějaké své vlastní vztahy a souvislosti (nejde tedy o žádnou podobnost s dlouho tradičně chápanou „duší“). (Poznámka: je to něco podobného, jako když říkáme, že subjekt, např. živá bytost nebo přímo člověk, je bytím, ale nemáme říkat – a zejména nesmíme myslit – že „bytí má“, jako by to bylo něco navíc, něco přidaného; podobně to je s „existencí“, zejména v novém, po-kierkegaardovském smyslu. Člověku jako „Dasein“ se za určitých okolností resp. v určitých situacích nedostává „existence“ nějak navíc, užijeme-li Jaspersových termínů, ale stává se sám existencí, a to tak, jako se bytost stává bytím (event. jsoucí), nedostává se jí „bytí“ (event.. jsoucnosti) nějak navíc.

(Písek, 140825-2.)